
*Megczáfolása azon bitang hírnek, hogy
Hunyadi János Magyarországi Kor-
mányzó és Erdélyi Vajda vad öle-
lésből eredett.*

*Kazinczynak Gróf Dessewffy Józsefhez írt Erdélyi Leveli
közül.*

Dédács, Aug. 14-dik, 1816.

Hunyadinak születése felől különböző vélekedés-
ben vagynak Történetiróink: némellyike ötöt vad
ölelés' gyümölcseinek adja ki, mások alacsony sor-
su szülék' gyermekének, 's ismét mások majd Ha-
vasalföldi, majd Lengyel, majd Római Nemesek'
maradékának; és minthogy a' lelketlenség mindég
hajlandó, a' legrosszabbat venni való gyanánt,
a' mi Hunyadink felől is elhatalmazott a' gyáva
bitang hír. Hogy a' nagy ember Zsigmond Csá-
szárnak és Morzsinai Erzsébetnek gyermeke, azt
Heltai terjeszté el; 's minekutána olly tekintetű
Tudós mint Benkő József (*Transsilvania.*
Viennae, 1778. — Tom. I. pag. 559.) Heltait kö-

veti, ő, a' kijelöbbs Heltai ellen perle: * nagy gyanu szállhat meg bennünket, hogy az igazság azoknak felér áll, kik a' nagy férjliat meg nem szentelt ágyól hagyják eredni. Ha Hunyadi vad tűz' gyermeke, ne vítassuk hogy nem az; a' Benkő által példaképen felhozott Jephthén kívül is vagnak, a' kik így termettek, és még is tiszteltetnek, mert tiszteletesek voltak. De ha nem az, ha semmi ok nem hagyja hinnünk, a' mit a' gondolatlanok beszélnek: toljuk el a' Magyar ég' legdicsebb ragyogásu csillagáról a' ködöt, melyet születésére Történetíróinknak szunnyadékonysága vont.

Zágoni Aranka György Úr, Bírāja az Erdélyi Fő-Írőszéknek ** egygy Értekezésével ajándékozameg, midőn töle Vásárhelytt, eljöttem, mellyben megmutatni igyekezett, hogy Hunyadi János Magyarországi Kormányzó és Erdélyi Vajda Hunyadi Oláh Vojknak törvényes gyermeke volt, és hogy familiáját, sőt magát is a' Vajdát, Hunyadi Székelynek is hívták. Értekezése megjelent Kolozsvártn, 1811. 8. rétbén, megtoldva egygy más tárgyuval, 52 lapra. Óhajtanunk lehet, hogy a' sok polgári érdemei 's hűsége miatt szíves tiszteletet érdemlő férjliu fordított volna több szorgalmat mind előadására, melly csínatlan és zavaros, mind a' dolog' mélyebb kinyomozására: azonban a' munka így is alkalmas, hogy velünk némelly előbbre-lépéseket tétethessen. — Onnan, hogy a' hős' atyjának Hunyadi Oláh Vojk tartatott; 's a' szerint a' mit Bonfin (Dec. III. 9.)

* *Transsilv. Tom. I. l. 177.* — Az előbbi hibás véleményt a' később felfedezett, megismert igazság' melétőségos szavával feledtetni igyekezni, a' Történetíró kötelessége' betöltésének egygyik szép vonása; de ha az általa már egygyyszer előállított valóság' tiszta tükrére utóbb Krajnai durva darócztot iparkodik vonni, örök szégyenre kárhoztatja magát. És ez Benkőnk' hállelket valóban terheli. — A' Közlő.

** *A' Törv. Kir. Táblának.* — A' Közlő.

mond, Hunyadi Butthi Vojk, nem következik, hogy a' Heltai által elterjesztett hír nem való; az a' Hunyadi (Oláh, Butthi, Székely) Vojk elvehette a' Zsigmond által megszeplősített lányt, 's a' gyermek, Vojknak házában születvén, Vojkénak tartathatott. De tehát meg kellene bizonyítani, hogy a' mi beszéltetik, nem csak megtörénhetett, hanem meg is történt. Ellenben ha az a' fél, melyen Aranka áll, bebizonyítja, hogy Hunyadi Jánosnak eleji is Hunyadi-Székelyeknek hívták, 's Nemesek és Birtokosok voltak, 's így a' Vajda a' maga birtokát, 's nemességét, 's a' czímert, nem nyerte Zsigmondtól, a' hogy azt Heltai beszéli: úgy a' hírt teljes okkal bitang hírnék tekinthetjük.

Aranka, Kercselich után, elbeszéli, hogy a' Zágrábi 's Varasdi Nemesek, panaszt ténén a' Vajda ellen 1447. a' Magyar Rendek előtt, öt Hunyadi Székely Jánosnak, 's alább csak Székelynek nevezték, jószágáról kapott praedictumát, úgy mint keresztnévét is, itt elhallgatván: *Noveritis, quod Magnus Johannes Zekel de Hunyad, Gubernator Regni Hungariae — — — és per eundem Zekell sic potentialiter occupatas — — —* De a' Hunyadi-Székely familia Zsigmondnak ideje előtt már virágzott; a' Budai Káptalannak 1551. kelt Levele említ egy Hunyadi Mihályt, Hunyadi Székely Jánosnak fiját. Az itt mondottak szerint a' Vajda és Kormányzó Hunyadi Székely Jánost e' familia' tagjának, a' Hunyadi (Székely és Oláh és Butthi) Vojk' fijának kell tartanunk; sőt az itt említett Hunyadi Székely Mihály' unokájának 's Hunyadi Székely János' kis unokájának is szabad tekintenünk; melly által a' Heltai által elhíresztelt mese, hogy a' mi Vajdánkat Zsigmond ajánlékozá-meg Hunyaddal, 's ezzel együtt az is, hogy ötöt Zsigmond nemzette, összerogyan.

Aranka így véli, hogy az itt említett Hunyadi Székely Mihály, 's atyja János, 's fija Vojk, 's unokája a Vajda, azon Székelyek közül eredtek, kiket István Király Arad Vezér alatt Hunyadba szállított volt, hogy Erdélynek széleit a' be-beccsajó Oláhországiak ellen ótalmaznák. Az itt megtelepedett Székelyek kiirtották az erdős helyeket, s mint Kenézek (Kinézők, Felnézők, Felvigyázók, Elöljárók) a' Hátszegi 's Dévái várak' segélyére jövevény Oláhokkal megnépesítették, később a' Királyoktól felkérték, megvásárlották, 's a' vidéknek urai lettek.

Hogy a' mí Hunyadink' atyja Hunyadi Oláh és Hunyadi Vojk neveket viselt, azt bizonyítja Albertnek 1459. kelt Adománylevele, mellyben a' mí Vajdánk és az ő testvér-öccse, a' Miles Militum, hasonlóul János, így említetnek: Johannes, et alter Johannes, uterque filii Oláh de Hunyad; és egygy később 1440. kelt Ulászló' Adománylevele: utrique Johanni, filiis quondam Vojk de Hunyad.

Velem lévén ezen Értekezés, velem Benkőnek Erdélye is, 's itt (Dédácson, Gróf Gyulai Lajos Úrnál) találván Heltait, Bonfint, Práyt, Katonát, csak Kercselichet nem; most, midőn lelkem Vajda-Hunyadnak meglátása után még inkább eltelt annak a' nagy embernek emlékezetével, ki huszonkétszer verte-meg a' Törököt 's a' Török által csak kétszer veretett-meg, 's a' ki nagy volt a' koronát magáévá nem tenni, holott azt magáévá tehette volna, * 's a' nemzetnek javára tehette volna magáévá: összehasonlítám a' két ellenkező vélekedést, 's sietek gondolkozásomat, tisztelt, kedves barátom, ítéleted alá terjeszteni. A' te szíved érzeni fogja, mint örvendek

* Valódi Washingtona a' szép Magyar előidőnek! — A' Közlő.

én, hogy ennek a' nagy Embernek, ennek a' nagy Magyarinak, fénye énáltalam tisztút. meg egy szennyétől, melly azt, mint sírkövét a' por, elfogta volt. Ezután, úgy hiszem azt, a' Benkők és Palmák nem fogják ötét vígyázatlanágból annak mondani, a' minek ellenje Ulrich kajnságból szidalmazta. — Tekintsük, mit mond Helai után a' historiai - apostata.

Heltai a' CXI. Részben így adja elő a' történetet: — „E' helyett szóllanom kell Hunyadi Jánosnak eredetéről, a' hogy a' történetet azoktól hallánk, a' kiknek szüléjék Hunyadiak sok ükőzetekben forogtak.“ (Ne feledjük, hogy Hunyadi 1456. halt meg, Heltai pedig 1574. nyomatattatá Krónikáját, hihető a' Krónikának dolgozása alatt, a' mint egyik ív a' másik ív után elkészült; mert övé volt a' műhely, 's az ő házában állott, 's még akkor nem voltak Censorok. Száztízennyolcz esztendőök múlva azoknak unokájik, kik Hunyadiak egygyütt harczoltak, sokat sokféleképen beszélhetének, 's Heltai nem vizsgálta szorosán a' mit hallott; talán örült is, hogy úntató Krónikáját egy rendes kis történetecskének elbeszélése által felelevenítheté.)

„Meghalván a' Havas - elvői * Vajda, az ő két fiai, Dán és Mircse összeháborodtak. Dánt a' Török, Mircsét Zsigmond védte, mert ez a' föld Koronánkhoz tartozott volt. Zsigmond maga is megjelent 1392. a' seregnél, 's míg az Erdélyi Vajda a' maga népét felszedé, 's az alföldi hősök a' Király után érkezének, tábori üte a' Sztrigynél. Elúnván az özvegységet, komornyik - inasaival szólni kezde, ha valamelly szép asszonyi - állatokat és leányokat láttanak vala e ott a' környékben valahol. Ezek felelének, hogy egy igen szép leányt láttanak volna egy gazdag Bojérnél, kinek

* Elvő nálunk hajdan annyi mint Tulsó; és így Transalpina. — Kazinczy.

mása nem volna messze földön. A' Király a' leányért bocsátá inasait. Mikoron elhozták volna a' leányt, 's az szembe állana este a' Királlyal, ez így szólla: Felséges Uram! én Nemes-leány vagyok, a' Morzsinai nemből való; ha velem közöszólni akarsz, együld * megterhesülök tőled, mint lenne annakutána magamnak, és az én magzatomnak dolga? — A' Király jószágot ígér, jobban megnemesítést, méltóságokat. "

"Nem szinte négy holnap múlva a' Király győzedelemmel visszafordúl, 's ismét előhordatja a' szép leányt. Ez terhesnek vallja magát, 's a' Király kivoná ujjából a' gyűrűt, és adá azt a' Morzsinainak. Ada neki czédulát is; 's bőv költséggel 's újabb ígéretekkel elereszté. Maga visszatért Budára. "

"Buthi Vojk Havas-elvői Bojér" — (de ha az volt e vallyon?) — „midőn Dán és Mircse miatt lángolt a' háború, elhagyta vala honját, 's Hunyad Vármegyében múlata. A' leány tudatá a' vendég emberrel mi érte őtet, 's ez, elfogva a' leány' szépsége 's a' Király' nagy ígéretei által, elvév é a' nemszüzet. Azonban Mircse kiizene Buthihoz, hogy minden csendesen van, már haza mehet. 'S Buthi ment, 's magával vitte szép feleségét; 's az ott lebetegedett, 's gyermekét Jankulának keresztelteté. "

"Zsigmond másod ízben ment Havaselvőbe, 's Buthi Vojkné bemutatta neki Jankulát, a' gyűrűvel és czédulával. A' Király megörült a' gyermeknek; 's meghagyta, hogy az asszony hozná fel Budára. "

"Buthi megholt, 's az özvegy visszatért testvéreihez. Gáspár bátyja engede kéréseinek, 's megígéré, hogy őtet Budára elkíséri. A' szép asszony útnak készül, 's szappanozza ruhájit. És va-

* És én osztán. — Kazinczy.

la egy Holló, és ez meglátá a' gyermek' kezében a' gyűrűt, és oda repülván, kikapá azt az ő kezéből, és felvivé a' fára. Jankula pedig síra vala, hogy a' Holló a' gyűrűt elvitte vala. És az anyja elhagyá a' szappanozást, és elfutamék a' gyermekhez, és meglátá, hogy a' gyűrű a' Holló' orrában fénylik vala, és hogy a' Holló a' gyűrűn praktikál vala. És előkiáltá bátyját, kinek neve Gáspár vala, és ez megragadá vala íjét és tegzét, és rá lö vala a' madárra, de a' nagy hirtelenségben hibát tön vala. 'S most más nyilat vön vala, és azzal meglövé a' Hollót, hogy az aláesék mind gyűrűstől, és nagy örömben lőnek mind ketten. "

Heltainak olly rendesnek tetszék az istória, hogy felejté kérdeni, ha valónak vehetni e, vagy nem. Sőt mintha Drámát irt volna, nem Hisztóriát, elmondja előttünk, mint alkudozott a' Királynal a' szép Morzsina; a' mit, reménylem, a' Hunyadi-val együtt harczolók' unokáji 's kis-unokáji a' Kolozsvári Prédikátornak 's Krónika-Irónak nem mondtak - el.

„Buthiné, eljutván Budára, bemutatta a' Királynak a' gyermeket, a' ki parancsolá, hogy Bán Ferencz látná gondjokat. 'S ez általvivé őket Pesté (Pestre), 's beszállítá egy polgár' házához, és ott mindennap jól tartá őket, mintha menyeközben laknának. 'S a' Király egy holnap múlva megajándékozá Jankulát Hunyaddal, 's a' környüle fekvő jószággal, 's a' Hollót czímerül adá neki, és az egész Morzsina nemzetnek. És a' Morzsina nemzetnek szép jószágot ada a' Hátszegben. Az Asszonyt pedig megajándékozá nagy summa arany forintokkal, és egy hatlovú kólyával. "

A' történetet nem Heltai költötte; Bonfin is említi azt (III. 9.) *Matthias, antiqui sui generis haud inscius*, — (régi ház lehetett a' Hunyadi-Székely-ház, ha Mátyás a' Római Corvinuszok' familiájából nem eredett is) — *nil molestius ferre videbatur, quam*

siquis ex invidis obscuritatem sibi gentis objecisset. — Alamanni, sua-pte natura Ungaris infensi, auctore Ciliae olim comite fabulam haud quamquam insulsam commentisunt. — Quod si vera haec fabula fuisset, quis ambigat Sigismundum, profusissimae prodigalitatis Imperatorem, non solum agro, sed regno, quum virili prole careret, hunc esse donaturum? — Ha épen ezt nem tette volna is Zsigmond, nem lehet e feltenni, hogy minekutána a' mí Hősünk ragyogni kezdé, úgy nevezte volna fijának, mint Mátyás a' maga Hanzlikóját? 's ezt azért is, meg- emlékeztvén Siklósról, hogy a' veszedelmes időkben erős támasza legyen benne.

Benkő a' maga állítását következő okokkal igyekezik támogatni: 1) mert a' történetet így beszéli az egész Erdély, így azok is, a' kik Hunyadi Jánosnak mostoha testvéreitől származtak; — 2) mert a' Jankulának adott Donáció' ideje is erre mutat. Tudnillik Hunyad nem akkor adatott Hunyadi Jánosnak — (de adatott e?) — midőn ő már érdemeket teve, hanem még bölcsőjében; — 3) mert Hunyadi soha nem neveztetett Buthinak; — 4) mert a' Cziléji Gróf őtet oláhnak és ebfajtának * szidalmazta; — 5) mert Zsigmondnak

* *Az épkeblű Vizsgáló, ki az emberek' tarka sergét közelebből, mint csak könyvekből, ismergeté, undorodva látá azok' számában a' nagyoknak látszani-szerető pulykákat, kik pályájokat nem az érdem' útján futják, mert a' futáshoz er ő kell! hanem az helyett az ármányok' forralását üzik, megbuktathatásdra, néha kivégezhetésre is, az honn felett égtestekként világlító Nagyoknak. Mellyet ha ki nem vihetnek; a' kaján irigység' fekete epéjével teljes felhőket fűnek azoknak ragyogásokra, és ez homályban léha ócsárlásokkal, miként a' parányi szű a' kemény fűt, emésztik, rágják a' Derékek' dicső híreket.*

kaczer erkölcsei felől az illet feltehetni; — 6) mert midőn a' Magyarok Mátyásnak halála után Királyt választának, 's némellyek Hunyadi János-

A fenn kor' egyik undok embercseje Ulrich, a' ki, és Hunyadi-Székely között, oly véghetlen különbség volt, mint egy apró fűczövek és a' Rhoduszi Colossz közt; más Nagyjainknak is, de kívált Ennek az Hasonlíthatatlannak élete és becsülete ellen tört szüntelen'. 'S midőn azt ki nem olthata, ezt igyekezék megszencsérteleníteni a' legalacsonyabb módon. Az hlg-eszüek ellvéek az irigy Szidalmaró' haszontalan beszédét, nem az okosok. Mivel ezeknek fűörvények, a' Rosszaktól eredt neszt el nem fogadni.

De mire hosszabban bölcsekedni? A' gonosz Czi-léji Gróf' ipja, György Rásciai Deszpota, Szendrőn 1451. kemény kötés, esk, és hitszegés' súlya alatti önkényttess egyesség által a' Kormányzó' fjdnek Mátyásnak ígérte, unokáját, Erzsébetet feleségül 1453. adni. Ime, az említettem Eggyezés' némelly kvételei: „Volentes etiam nos et dominam nostram ad ipsius domini gubernatoris amicitiam perpetuo obligare et obligatam efficere, Presertim vero propter bonum pacis et concordie, nostra spontanea et beneplacita voluntate, Illustrem et generosam puellam Elizabeth neptem nostram, nunc in decimo anno constitutam, filiam videlicet Illustris principis domini Wlrici dei gracia Cilie, Ortemburge et Zagorie comitis, ex domina Katherina filia nostra progenitam, que scilicet puella, ex annuentione et concessione eorundem parentum ipsius puelle, sub conservacione, procuracione, disposicione et potestate nostra existit, Egregio Mathie filio annotati domini Johannis gubernatoris ritu sancte christiane ecclesie sacri matrimonii federe dari assumpsimus et disposuimus in consortem, Imo ex nunc damus, Ipsamque puellam Elizabeth ad tempus copulandi legitimum in die scilicet festi beati Nicolai Episcopi et confessoris In anno domini Millesimo quadringentesimo quinquagesimo tercio venturo antefato Matthie filio ipsius domini gubernatoris, peracta prius solempnitate sponaliorum et nuptiarum, ad traducendam reddemus, aut, quod deus aueriat, nobis interim e seculo migrantibus, Illustres domina

ra, Mátyásnak törvénytelen derék fiára voksolának, 's az eggyik fél az ő szennyes származását hánytorgatá, a' jó fél' emberei azzal támogatták

Jerina Consors nec non Gregorius, Stephanus et Lazarus filii nostri seu alter eorum, qui ex eis superstes remanebit, quorum videlicet domine consortis et filiorum nostrorum nec non eciam Inclitarum et Generosarum dominarum Katherine predictae consortis dicti Comitis Vlrivi et Margarethe filiarum nostrarum, sed et puellarum Elizabeth predictae et Margarethe filiae dicti Lazarifilii nostri ac aliorum quorumlibet — — — quos preiens negocium et ea, que subnotantur, quomodolibet concernerent, super nos ac hereditates nostras universas in dicto regno Hungarie habitas, et existentes recipimus, puellam ipsam dicto Mathie filio domini Gubernatoris reddent et nuptias ipsas perficient termino in prefixo. etc. Preterea in ampliorem benivolenciam et dilectionem, quam prefato domino Johanni Gubernatori et domui sue ostendere et obseruare intendimus, similiter promittimus eidem hodie coram deo celi et beatissima virgine matre omnibusque sanctis ejus, quod a modo in posterum prefato domino Johanni gubernatori et filiis eiusdem in hac vita durante ac in ipsa pollicita nobis benivolencia, unione et dilectione permanentes, abiecto et prorsus semoto omni rancore, omni odio, omni dissensione, omni denique maliuolencie radice et fomite, que hactenus ex quacunque causa vel quocunque grauamine instigante vel exigente in animo et corde nostro vel concepte fuissent vel durassent seu permansissent, sinceram, veram, stabilem, cordialem et perpetuam amiciciam, unionem et beniuolentiam ipsi domino Johanni Gubernatori et filiis eiusdem nec non omnibus nobilibus et aliis familiaribus scilicet suis, cuiuscunque condicionis existant; nisi aliquis ex eisdem nobilibus vel familiaribus suis preter voluntatem eiusdem domini Gubernatoris et filiorum suorum contra nos notabiliter excederet vel nobis aduersaretur, recto et purificato corde obseruabimus. Nosque ymo eciam prefatos dominam consortem et filios nostros, eisdem nunc presentibus et consencientibus, quanto efficacius strictius et melius possumus ad huiusmodi amiciciam et beniuolenciam, modo, quo supra, obseruandam, obliga-

Hanzlikót, hogy a' Vajda, kit most már irigyei is tiszteltek, vad tűz' gyermeke volt, mint ő.

A' történet, melly megtántorítá Benköt és Palmát, de nem Práyt, nem Katonát, olly igen hasonlít a' regéhez, hogy azt minden annak fogja gyanítani, ha józan. Gyengéje az embereknek, hogy midőn szertelen érdem vakítja - el szemeiket, készek azt hinni, hogy valamint azok igen nagyok, a' kiken ollyat látnak: úgy az azok' eredetének is igen nagyoknak, igen fényesnek, csudásnak kell len-

mus sine omni dolo et fraude. etc. In hoc loco nostre personalis habitationis videlicet in castro Zendrew, in nostra mera libertate compotesque rationis nostre, pura et ultronea voluntate, ad sancta dei evangelia corporale Juramentum prestitimus, ut in casu, quo ex nostro proprio motu ac studio nos vel dominam consortem aut filios et proles nostros seu alios quoscunque promissa, quod absit et deus auertat, violare contingeret, ne coram domino deo neque coram hominibus excusationem habere valeamus, sed palam et ubique per Juri, fidefragi et infames reperiremur, in ipsorumque perjurii fidefragi et infamie pena conuicti et tocius humani honoris et bonorum hominum consorcii expertos habeamur, teneamur et nominemur, Renunciantes omnibus excepcionibus, defensionibus et omni auxilio tam legum quam sacrorum canonum, siue canonici vel civilis iuris, que nobis in contrarium promissorum vel in absolucionem a pretacto iuramento quomodocunque vel apud quemcunque Principem ecclesiasticum aut secularem incumbere et suffragari possent, etc. Lásd, Spiessnél Archivische Nebenarbeiten und Nachrichten vermischten Inhalts mit Urkunden I Theil. lap 170—77.

Méltó az egész diplomát megolvasni. Mellyből felvilágosítatunk azeránt, hogy maga Ulrich nem meggyszöködésből szórta Hunyadink ellen szítkait. Mert különben, ha mondásait valóknak éreztte, mint atya, bizonyosan ellenzette volna, hogy lednyának, törvénytelenül született Nemző' fija választassék férjül. És illy esetben a' Deszpota is, mint nagy atya, ezen házassági egygyességre nem lépett volna. — A' Közlő.

ni. A' táborból hazajött katona sokat tud, 's a' szeretett Vezér felől sokat szeret is beszélni; 's azon távol időkben még nem olvastatának Újság-levelek 's Biographiák. Hunyadinak barátjai hűségéből és hiúságból beszélék a' regét, irigyei pedig kapva kaptak rajta; ezek, mert az elhomályosította annak születését, a' ki öfelettek vakító fénnel ragyogott; amazok, mert nekik törvénytelen ágyból születni, de Királyiból, kevesebb gyalázatnak tetszett, mint nagy fénynek, Királytól, bár renden kívül. Heltai szerint a' történet szülte a' czímer a' hollóval és gyűrűvel: én pedig csudálkozom, hogy még eddig senki sem juttat azon gondolatra, hogy a' czímer szülte a' Heltai által beszélt regét; a' czímer a' Bonfin' meséjét is, hogy a' mí Vajdánk a' Római Corvinuszok' maradéka, és ama' másikat, hogy a' mí Vajdánk Hollóson született; melly felől azt sem tudjuk, hol kell keresnünk abroszainkon. A' még nem férfi, hanem csak ifjú Hunyadi Lovaggá és Szentelt Vitézzé Zsigmond alatt leve, Zsigmond alatt játszott pánczéljátékokat, 's e' játékokban olly paizsal jelene-meg, mellyen a' gyűrűtartó holló vala kifestve, 's a' magyar Troubadour neki állá, 's egy rendes Novellácskává változtatta a' mit a' paizson látott, a' hogy ezelőtt ötven esztendővel a' mí Verselgetőink magyarázták heraldico-poetice a' magok Megholtjaiknak czímereiket, még ha a' magyarázatot magok ök, 's ollykor a' hallgató sokasággal együtt, nevették is.

Az az ok, mellyet Benkő az első szám alatt említ, alig érdemel feleletet; 's hogy a' történetet az egész Erdéllyel, magok a' Csolnakosi Urak is így beszélik, az ugyan a' dolgot hihetőbbé nem teszi. Hunyadi János a' Periclesz' hazájában nem egy kevés érdemű 's sokban igen gonosz Király' fija volt volna, hanem a' Jupiteré; 's a' Macedo-Sándor' maradéka, ha hagyott volna ollyat, esküdne, hogy Olympia és a' Kígyó-Isten szerelemben voltak.

A' második ok olly gyenge, hogy alig érthet-
ni, miként hagyható-el Benköt jó órája, midőn
azt papirosra veté. Semmi nyoma a' Donátiónak
's Statutóriának, de ő reményli, hogy azok
elő fognak kerülni. Quod si contingat,
omnis de Joannis ortu controversia
terminabitur. — (akkor magunk is apostaták-
ká válunk) — terminata jam nobis. (!!!)

3. Hogy a' Vajda neveztetett e, vagy nem,
Buthinak, nem tudom: de neveztetett Vojk' fi-
jának, 's az a' régi idők' szokása szerint, épen
annyi.

4. Ulrichnak szitka — szitok.

5. 'S minthogy Zsigmond a' legtisztessbb nyo-
szolyákon is ejte mocskot, megtörtént e a' mi meg-
történhetett?

A' 6. szám alatt felhozott ok legtöbbet nyom-
na azoknak sorában, mellyekkel Benkő harczol,
ha magával nem hozná a' czáfolást. Hát ha a' jó
fél, a' kajánok' kiáltozásaikra, egyedül azért ha-
gyá azt szó nélkül. mert a' bitang hírt megczáfol-
ni nem akkorára való volt? Hát ha a' kik azt akar-
ták, a' mit mindnyájan megtörténtnek óhajtunk
most, még örültek, hogy a' köz-ember és a' ka-
jánság a' Vajda Hunyadi is annak mondogatá, a'
mi Hanzlikó tagadhatatlanul volt, hogy így a' lel-
kes ifjú felléphessen azon Királyi - székre, hová
így nem jutott volna el a' Dobzse, 's az ő Mo-
hácsnál elveszett, 's a' hazát boldogtalanná tett fija.

Ha azon okokat, mellyekkel Benkő él, a' hércz'
egyik serpenyőjébe tesszük, a' másikba pedig az
itt említetteket, nem látjuk, ki tarthatna tovább
Benkövel és Palmával. Én itt még egy két Jegy-
zést teszek:

1. Ötödik Lászlónak Pozsonyban 1453. Feb-
ruárius' elsőjén költ diplomája, melly által ez Hu-
nyadi Jánosnak ősi hollós czímerét, annak emlé-
kezetére, hogy ő neki megtartotta 's minteggy a-
jándékképen nyújtotta a' Magyar Koronát, egy

koronát - tartó 's nyújtó oroszlánnal megbővítette, ezeket is mondja: *Hactenus si quidem ex gracia precessorum nostrorum divorum Hungarie regum prefatus Comes Johannes pro armis, seu nobilitatis insigniis progenitoribus suis et domui benefico munere collatis corvum in campo flaveo seu celestino* alas paululum elevantem, suo colore naturali depictum, ac formam annuli aurei in ore gestantem habuit.* — (*Katona, Hist. Crit. Tom. XIII. p. 866.*)

2. Ha Hunyadi János Zsigmondtól nyerte Hunyadot, miképen neveztetett atyja is Hunyadi Buthi, Oláh, Vojknak? Ezt Aranka nem következteti, pedig ez szorosán szorít. 'S miképen osztozhatott az Ifjabb János Hunyadban? hiszen ezt még az ellenkező fél sem tartja Zsigmond' gyermekének. Azt mondhatnák ugyan, hogy a' Vajda testvéri érzésből eltűrte, hogy az öccse részt vegyen a' jószágból, 's anyjának férje, de a' ki neki atyja nem volt, vezetéknév gyanánt bitangolhassa az őtet magát illető jószág' nevét? De mi szükség magyarázatokat ott költeni, a' hol az illy magyarázatok nélkül is magyarázhatunk, mihelyt: olly történetet teszünk fel, melly a' renddel egyez?

Sajnálunk kell, hogy Történetiróink Hunyadi János felől fel nem jegyzték, a' mennyire ugyan tudom, hogy Ő hány esztendőket élt. Práy (*Annal. III. 186.*) állítja, hogy a' Vajda Hunyadi, Zsigmond Császárnál legfelebb is három vagy négy esztendővel volt ifjabb. A' Vajda, Bonfin

* Sötétkek mezőben azon címer szerint is, melly a' Mátyás' Budai Bibliothecájában állott 's most a' Jan-kowich Miklós' Gyűjteményében álló Sallustius' Codexnek első lapját ékesíti. — Kazinczy.

szerint (III. 4.) Zeechy Demeter Zágrábi Püspöknél Udvari - Nemes - gyermek volt, ez pedig 1375-79. ült a' Zágrábi Fő - Papi Székben. Ha Jankulát akkor tizenöt évünek tekintjük, mond Práy, úgy neki 1368. kellett születnie, midőn, a' synchronus Barthósius' Chronicon szerint, Zsigmond is született. Hunyadi Zimonyban, Belgrád mellett, (nem Zemlénben, mint Benkő mondja,) 1456. Aug. 11 - dikén hala - meg, 's Hunyadi így nyolczvankilencz esztendő t él t. Nagy kor ugyan, mond Práy, 's kéleni lehet, ha az illykorú ember harczolhat e még; de hihetőbb mint az, hogy ő a' magával egyidejű, vagy csak három négy évvel idősbb Zsigmondnak gyermeke volt légyen. — Nekem elhihetetlen mind az, hogy a' nyolczvankilencz esztendejű ember, bár melly athléta alkotásának képzeltessek, harczolhatott; mind az, hogy a' nyolczvankilencz esztendejű harczolónak kora elhallgattathatott volna. Capistrán Szalankeménből jelenté - be Callistus Pápának, hogy a' Vajda megholt, 's a' nagy kort nem említi. Bonfin hasonló ul hallgat ez felől. Inkább hiszem, hogy a' kiktől Bonfin híreket veve, neki csak azt mondák, hogy a' Vajda egy valamelly Zágrábi Püspöknél neveltetett, 's az Olasz - ember, ki Magyarországra későcskén jött, 's a' régibb dolgokat nem tudhatta, itt, megtévedve, a' Cárdinális süveggel megtisztelt Érseket nevezte egy későbbi Zágrábi Püspök helyett.

E' kétségek között vezető - fényül az ő két fiainak, Lászlónak és Mátyásnak, esztendejüket vehetnénk. Lászlót Bonfin huszonhat esztendősnak mondja, midőn 1457. Mártz. 16 - dikán hóhérpallós által elveszett, Mátyás pedig tizennyolczadik esztendejét töltötte, midőn Királynak kikiáltatott. Erről tudjuk, hogy Kolozsvárt 1440. Mártz. 27 dikén született, Lászlónak pedig születése 1430. tájára esik. Ha a' Vajdát 1456. nyolczvankilencz évünek vesszük; úgy hatvanhárom esztendősnak kellett lennie, midőn László fja született, 's het-

venhárom, midőn Mátyás. Nem hihető, hogy ily későn házasodott volna. Ellenben ha, Palmával, 1595 táján születettnek képzeltek; hatvannégy esztendő volt, midőn meghala, 's harmincznyolcz, midőn Lászlónak, 's negyvennyolcz, midőn Mátyásnak atyja lett; 's ez hihetőbb, mint amaz. Csak azt ne feledjük, hogy ez megtörténhetett, ha ő természetes és törvényes gyermeke volt is Hunyadi Vojknak.

Azoknak ellenvetéseikre, kik Hunyadi Jánost Havasalföldivé, Bonfínnal Római ősök' maradékává, Cordinesszel Lengyelek' rokonává csinálják, teljesen megfelel Budai, *Histor. Lexic. II. D.* l. 259—247. * Egyedül azt kellene még vizsgálat

* *A' felhozott lapokon ezeket olvasni: „HUNYADI JÁNOS Erdélyi Vajda, Tóthországi, Temesi és Szörényi Bán, Belgrádi Kapitány, Magyarországi Gubernátor. Mársnak egy olyan hadra-termett vitéz fija, kihez hasonlót a' Krónikák keveset mutathatnak. Ez a' különös és ritka tünemény, Albert, Első Ulászló és Ötödik László Királyok' idejében culminált a' dicsőség' egén. Tulajdonképen micsoda nemzet volt? 's micsoda szüléktől származott? mind a' mai napig Tudósaink meg nem határozhatták. Négyféle vélekedés vagyon az ő eredetéről. Az elsőt Pethő Gergely ezen szókkal adja-elő: „Mikoron irtak volna 1392. esztendőben, a' Havasalföldi Dán Vajda, a' Törökökhöz hajlott Zsigmond Királytól; azért Zsigmond Király a' Vajdára haddal méne Havasalföldre. Erdélyben Dévánál megszálla táborával, várván oda magához a' több hadat. Az időközben a' Király felgerjede, és magához hozatá egy Bojernak igen szép leányát; de a' leány nem akara addig engedni a' Király' kívánságának, míg reá nem állana, hogyha terhbe esnék tőle, mind magára 's mind gyermekére, gondot viselne: kinek erős fogadására engedvén, terhbe esék a' Királytól. Végre Havasalföldéből diadalmason megtérvén a' Király, ismét ugyanottan megszálla, és a' leányt magához hozatá, ki megjelenté a' Királynak, hogy tőle terhbe esett volna. Ezt hallván a' Király, igen akará, és adu a' leánynak jelül egy gyűrűt, mondván neki, ha fiat szülne, hozná-fel Budára azt, azzal a'*

alá vennünk, mennyiben illik az a' m' Hunyadinkra, hogy ő szegénysorsú volt, 's első ember nemzetségében. De az önkénytt ötől szemünkbe.

gyűrűvel, és ő Úrrá teszi a' gyermekeket; ehhez bőv költséget ada neki, és elbocsátá a' leányt. — Azonközben az idő beteljesedvén, a' Bojer leány szüle egy szép fiát, kit keresztségben nevezete Jánosnak. Idő múltán, megjelenté az Asszony minden dolgát az ő bátyjának Morzsina Gáspárnak; mint járt volna a' Királlyal, és kérni kezdé, hogy ötet a' gyermekkel együtt felvinné Budára a' Királyhoz. Hallván ezt a' bátyja, jóllehet csudálkozék e' dolgon: de ígéré magát húgának, hogy elmenne Budára vele. Eggy-néhány nap múlva azért felvevé a' gyermekeket, és elindulának mind ketten Buda felé. Eggy korban az útban az Asszony ruhákat mosván, a' gyermekeket letevé, és adá neki a' Kirdly' gyűrűjét, hogy addig a' gyermek játszana vele, és veszteg hallgatna. Eggy holló azért meglátá a' gyermek' kezében a' fényes gyűrűt, és oda repülvén, kiragadá a' kezéből a' gyűrűt, és felvivé azt egy fára. A' gyermek hirtelen' rini kezdé, kit hallván az anyja, elhagyván a' mosást, a' gyermekhez futamék, de a' gyűrűt ott nem találá, feltekintvén azért a' fára, holott hallja vala káromni a' hollót, látá, hogy a' holló orrában fénylik a' gyűrű, és ott játszik vele. Ezen elijede az Asszony, és mingyárást a' bátyját szólítá, kinek nagy sirással megbeszélé, mint járt volna a' jegy-gyűrűvel, mondván nagy óhajtással, hogyha a' holló eloesztené a' gyűrűt, nem merne a' Király' elébe menni, a' Jankó' dolgát sem merné előtte említeni. Hallván e' dolgot Morzsina Gáspár, ragadá a' keziját és tegzét, és oda futamodék, 's a' holló még is azon fán játszik vala a' gyűrűvel, hozzá löve azért egy nyíllal, de hirtelenségében nem találá a' hollót, más nyíllal is hozzá löve, kivel úgy találá mellyben löni a' hollót, hogy mind gyűrűstől leesék a' fáról. Felvevén azért a' gyűrűt, nagy örömmel elindulának, és jutának nem sok idő múlva Budára. Eggy napon, mikor a' Kirdly ebéd után a' külső palotában sétálna, az Asszony a' Jankóval oda járula, és a' Királynak nyujtá a' gyűrűt, és monda: Felséges Uram! lássd-meg ezt, kérlek megemlékezzél a' te fogadásodról, és ne utáld-meg szegény fejemet és fiadat; könyörülj Uram ezen szegény nemzetségen is. Zsigmond Kirdly

Ahhoz - képest a' mi lett, az volt, ha atyja 's eleji Hunyadot már bírták is. A' ki katonaságát úgy kezdé, hogy csak öt legényt vezetete táborba,

ezen egykevéssé megpirula, de mingydrást a' gyermeknek kezdé mosolyogni, azután a' gyűrűt visszaadá neki, és mondá: jól cselekedted, hogy felhoztad a' gyermeket, gondodat viselem, Úrrá teszem a' Jankót, nemzetségedről sem felejtkezem - el. Ezek után bizá őket Bán Ferenczre, és szíllást rendeltete nekik, és oda küldé őket. Eggynehány nap múlva a' Kirdly megajándékozá Jankót Hunyad' várával, kire pecsétetes levelet ada neki, és az Erdélyi Vajdának megparancsolá, hogy beiktassa Hunyad' várába, és mindenek ellen megótalmazza benne. Erről hívatott azután Hunyadinak, a' hollót pedig, kinek egy arany gyűrű vala az orrában, add címerül neki."

Ezek szerint, Hunyadi Jánost azon nagy emberek lajstromába kellene írunk, a' kik nem törvényes ágyból származtak; a' melly, egy józanon gondolkodó ember előtt, ámbár legkisebb alacsonyítására sem szolgálna őneki: mindazáltal kár volna azt öred fognunk, hogy ő fattyú gyermek volt volna; ha ugyan Heltai Gáspárnak és Pethő Gergelynek ezen vélekedését jó fundamentomon kétségbe hozhatjuk. A' kiből pedig a' Híztóriai igazságoknak valami érzése van; Pethőnek ezen előadásán, lehetetlen, hogy akár eggyseri, akár többszöri olvasásra, inkább mese' és költemény', mint valósággal megtörtént dolog' izét ne érezzen. De igen szembetűnő görbeségeket, és hibákat is lehet abban látni; p. o. tagadhatatlan dolog már ma az, hogy Hunyadot nem Zsigmond, hanem Albert Király adta Hunyadi Jánosnak. Bizonyos az is, hogy a' gyűrűt orrában tartó holló - címer sem ő nyerte; hanem még az ő Elejinek adták volt azt a' régi Magyar Kirdlyok, a' mint azt maga Ötödik László Király, azon Királyi Levelében bizonyítja, mellyel ennek a' Hunyadi Jánosnak 1453. eszt. Beszterczét ajándékozta. Különb is fel lehet tenni; hogy, ha Zsigmond ötet maga fíjának ismerte volna; ötet érdeme nélkül is, valami nagy tisztségre emelte volna; mellyet pedig övele még akkor sem cselekedett; mikor már magdt arra, vitésége által érdemessé tette volna. Zsigmond' halála után Albert Kirdly tette ötet Szörényi Bánná. Ötödik László, felebb említett diplomájában világosan mondja:

új ember az Erdélyi Vajdák' sorában. De magaez, hogy csak öt legényt vezete a' táborhoz, meghazudtolja eléggé Heltait; nem csak öt legényt ve-

hogy a' hova mások elejének érdeme által mentek; oda Hunyadi, maga virtusa (rény e) által emelkedett-fel; mellyből nyilván kitetszik, hogy az ő atyját, sokkal alacsonyabb polezon kell keresnünk, mint a' milyen egy Királyi és Császári Szék.

Bonfin és Ránzán két Olasz Írók, kik mind ketten Mátyás Királynak, a' Hunyadi' fijának, udvarában jártas emberek voltak, jól tudták ennek a' vélekedésnek csak cserép lábbon való állását, azért ők egy másodikat költöttek, de a' melly az elsőnél, semmivel több hitelt nem érdemel; hogy t. i. Hunyadi a' régi Római *Corvinuszok* familiájából származott volna; mellyre kétség kívül, csupán csak a' holló-czimer adott nekik alkalmatosságot, és ezen az okon magok' fejétől bérmálták ők el a' Hunyadi nevet *Corvinusz* névre; de a' melly névről *Thuróczi* semmit nem tud: sem maga Hunyadi János, a' ki magát *Corvinusznak* soha sem írta, vagy íratta; hanem mindég *Hunyadinak*; sem azok a' Királyok, 's *Cancelláriuszok*, a' kik neki diplomákat adtak és írtak. Hogy a' holló-czimer nem Rómából hozták a' Hunyadi' Eleji, már felebb láttuk; azonban, az is bizonyos, hogy a' maga familiájának ő szerzett először nagy nevet 's méltóságot, mellyet pedig nem lehetne mondani felőle, ha a' Római *Corvinuszoktól* származott volna. Mások, a' kiknek a' holló-czimer eszékbe nem jutott, de azonban csakugyan Olasznak akarják ötet tenni, nem a' *Corvinuszoktól*, hanem a' *Scaligerektől* származtatták ötet, de állításokat semmivel sem bizonyítják.

Harmadik vélekedés Hunyadi' eredete felől ez: hogy ő Oláh nemzet volt volna. Ezt Bonfin örömet elhíttó 's állította is, hogy annál könnyebben vihesse Rómda az ő elejét; de neki mindenkor kötve kell hinnünk. Már *Thuróczi* nem állítja, hanem csak mint bizonytalan hallomást úgy említi; hogy Hunyadi, *Zsigmond* Király hívta volna be Erdélybe *Havasalföldéről*, és úgy ajándékozta neki Hunyadiot; de minthogy ez nem igaz, tehát *Thuróczi*ből nem mutathatjuk-meg, hogy Hunyadi Oláh volt volna; *Chalkokondilász Görög Író* pedig, nyilván mondja, hogy Hunyadi Erdélyben született. *Aeneas Sylvius* is Oláhnak nevezi ötet: de ő

zetett volna ő, ha egészen birta volna Hunyadot, a' körüle-fekvő falukkal. Sokkal hihetőbb, hogy ő nem gazdag, de régi nemes ház' gyermeke volt,

azt kétség kívül csak Hunyadi' rossz-akarójától tanulta a' kik Hunyadit csúfságból nevezték Oláhnak. Különben, is bizonyos, hogy Áeneds Hunyadi' ellenségeivel tartott, legalább nem lehet tagadni, hogy ő Hunyadiról igen becstelenül beszél, és olyanokat mond róla, melyek nyilvánvalóan hamis vádnál nem egyebek. A híres Oláh Miklós Esztergomi Érsek, a' ki maga is magát Oláh születésnek vallja, azt írja, hogy az ő Nagyanja Marina, Hunyadi Jánosnak húga volt; melly ha úgy volt is; még abból, hogy Marina Oláhhoz ment férjhez; és hogy őtet Oláh Miklós oláhosan Marinának hívja, nem következik, hogy, vagy ő maga, vagy az ő bátyja Hunyadi János Oláh volt volna. Ezek szerint, még koránt sem minden kétségen felül lebegő igazság az, hogy Hunyadi Oláh volt volna.

Negyedik vélekedés, a' néhai Tudós Cornidesz Dániel, melly ide megyen-ki: Vagyon még ma is Lengyelországban, egy Corvin nevű nagy és régi familia; mellynek címere, egy veres mezőn, vagy udvaron orrában arany gyűrűtartó holló. Már úgy gyanakodott Cornidesz, hogy Vojk Butthi, a' kit némelyek Hunyadi János' atyjának tartanak, ebből a' Lengyel Corvin familiából származott; és az ő Eleji Lengyelországból jöhettek a' Magyar Birodalomba, a' hol jól lehet familiájoknak nevét elváltoztatták; de annak címerét megtartották. De ez a' vélekedés is a' próbát ki nem állhatja, csak azok szerint is, melyeket eddig mondottunk, mert egy az, hogy nem lehet megmutatni, hogy valaha Hunyadinak életében valaki Corvinusz nevet adott volna; hanem azt, az ő halála után varták az ő nyakába minden helyes ok nélkül Bonfin és Ránzán; más az, hogy az ő Elejinek nem Lengyel, hanem Magyar Király ajándékozta a' holló-címeri.

Már ha ezen négy vélekedések közül egyik sem hordozza magán az igazságnak leírulhetetlen bélyegét; akár kinek is szabad azokhoz egy tetszősebb okokkal támogatott ötödiket toldani, mint a' millyenek az eddig említettek valának. Illyen az a' melly következik.

Thuróczt kivéve, mindenek Erdélyi születésnek tartják Hunyadit. Már egy olyan ember, a' ki Erdélyben született; a' kinek Eleji Magyar Királyoktól kaptak

's Hunyadon másokkal bírt, 's a' katonai pályán előmenvén, ott másoknak birtokaikat pénzen megszerezte, 's magát olly jószágúvá tette, hogy a'

nemességet; a' ki Magyar Urak', nevezetesen Csákiak' udvarában nevekedett; a' kinek Magyar neve volt; a' ki felől még eddig senki meg nem mutathatta, hogy valami más nemzet volt volna; a' ki Magyar familiába házasodott; a' ki a' Magyaroknak csaknem községes szereteteket, 's bizodalombokat olly igen megnyerte; a' ki a' Magyarokat maga is olly igen szeretete, hogy ötöt azoktól, még a' legméltatlanabb szomorítások is el nem idegeníthették; a' ki a' Magyar Haza mellett, olly buzgó, és igaz szívvél fáradozott, 's életét kockára vetette, még pedig olly sokszor, és minden maga' haszná' reménylése nélkül; a' ki az Ország' határainak csak legkisebb megcsorbitását 's keskenyítését is annyira nem szenvedhette; a' kit, a' tisztéseket idegen nemzetnek adni-nem-szerető, sőt azt sok törvényekkel - megtiltó Magyarok, az ő, a' tudományokban való járatlansága mellett is, magok' oktából, minden legkisebb kényszerítés, vagy csábítódás nélkül, a' legnagyobb hivatalra, Gubernátorságra emeltek; a' kinek Magyar atyjafiai voltak, mint p. o. Ifjú Hunyadi János és a' Székely familia; valósággal nem érdemli, hogy ötöt minden igaz ok nélkül Nemzetünk-ből kimustrádjuk; és semmi hitel felett való dolgot nem mondunk, ha azt mondjuk: hogy ő valami Erdélyi közönsége's Nemes Magyarnak gyermeke volt, de a' kinek nevét tollunk a' régiség eltitkolta. Ez ő felőle a' legtermészetibb, minden titokvadászás és erőltetés nélkül való gyanúság, ha az ő életének környüldállásait gondolóra vesszük. Bizony eggy ollyan igaz Magyar patriotiszmuszt, mint a' millyen az ő szívéből, az ő ereire kibuzgott, és a' millyet ő cselekedeteivel olly sokszor megbizonyított, idegen Nemzet felől feltenni, és attól várni a' legmegemészthetetlenebb képtelenség, az ollyan ember' gyomrának, a' ki valaha az emberek' megismerése körül tapogatózott. Tegyük-fel, hogy az ő atyjának neve Vojk Butthi volt, a' mint igen sokan tartják; ez is arra vezet bennünket, hogy az ő atyját Magyar-nak higgyük, ha ugyan igaz az, hogy Sz. István Királyunknak más neve Vojk volt; azt a' Bethlen Domokost pedig, a' ki 1452. esztendő tájban Erdélyi Vaj-

Vajdai 's Kormányzói méltóságokat illendően viselhesse. Elvevén Szilágyi Erzsébetet, mind ezeket annál könnyebben lehetett teljesítenie.

* * *

Morzsina Erzsébet első férjének halála után Jariszlóhoz, Chionakos (ma Csolnakos) helység urához mene férjhez, * 's ennek négy fiakat szült. Benkő (Transsilv. I. p. 567.) felhossa a' Vajdának Karánsebesen 1448. ezen mostoha rokoninak javokra adott Exemptionalist, valamint az ezelőtt álló lapon, ugyan-ennek 1446. adott Statulóriáját említi: Nobilium Daan, filii quondam Jariszló de Chionakos, nec non Vojk, ac Petri et Joannis. .. 'S a' Csolnakosi Familia ezt az ő elejeknek még a' Vajda' ideje előtt

da volt, Buthinak hívták; mert Sz. Istvánt, és Bethlen Domokost minden Magyarinak tartja, 's kell is tartani. Hogy mindazáltal Ulrich, a' Cziléji Gróf, és őtúdná mások Hunyadit Oláhnak mondták, arra az adhatott alkalmatosságot, hogy ő Erdélyből származott, a' hol sok Oláhok laknak. Ma is nem egy példát tudhatunk arra, hogy a' finnyás Magyarországiak, az Erdélyből ide kiszakadt valóságos Magyarokat, Oláhoknak csúfolják, kíváltk ha azokkal úgy összeakasztanak, mint Ulrich Hunyadival. — A' Közlő irta - ki.

* *Ez által tökéletesen megczáfoltatik, Hunyadink' születése felől, Kercselich által Not. Praelim. lap 270 mások után, melleleg említett költeményeknek egyike: „Sunt variae diversaeque opiniones de natalibus Joannis (de Hunyad.) Hi Sigismundi Imperat. filium nothum contendunt; alii Elisabethae Ludovici I. quam impudicitiae accusat Excell. D. de Monacis, ut propterea ex Scaligeris genus Joannis petatur. Parentem Joannis Gubernatoris, a Demetrio Eppo Zagr. clam fuisse educatum, et cum Hegvide in Poloniam concessisse, ubi Joannes Gubernator, ex legitimo thoro fuisset progenitus etc.” — A' Közlő.*

bírt jószágát, a' gyűrüttartó hollóczímerrel, 's azon példátalan felszabadítással, melyet a' Vajdától veve, még ma is bírja. *Coloni hujus vici, mond Benkő, tributum non solvunt; Comitatus jurisdictioni non subja-cent; Causae eorum Criminales coram Dominis suis Terrestribus vertuntur* (mert a' falu maga tesz egy független Jurisdictiót,) *salva appellatione ad Tabulam Regiam* (mint a' Vármegyéken lefolyt hasonló perek;) *Mandata Regia apud eos virtute destituuntur, nisi sigillum majoris fratris Minorum Csolnakosiorum, tanquam Inspectoris (Kenézii) Locia accesserit,* — mely csak annyit tesz, mint-ha Benkő, a' Vármegyékről szólván, azt mondta volna, hogy ott a' Királyi Parancsolatoknak semmi erejek nincs, míg nem publicáltatnak. — Ez a' Csolnakos falu egész San - Marino Erdély' Tes-tei között.

Széphalom, Octób. 12 d. 1817. távol lakván a' nagy Bibliothecáktól, meg kelle elégednem az-zal, a' mit könyveimből 's a' Dédácson találtak-ból szedhettem - össze. A' mit itt megmutatnom kellett, úgy hiszem, alkalmasint megmutattam: de óhajtanám, hogy a' kik Történeteinkben járato-sak, 's közel laknak nagy Bibliothecáinkhoz, ha-tároznák-meg közelebbről a' Vajda' születése' ide-jét.

KAZINCZY FERENCZ.
